

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Антоанета Момчилова д п н

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност “доцент”
по професионално направление 7.4. ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

научна специалност ТЕОТИЯ И МЕТОДИКА НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И
СПОРТНАТА ТРЕНИРОВКА (ВКЛ. МЕТОДИКА НА ЛЕЧЕБНАТА ФИЗКУЛТУРА)

В конкурса за доцент, за нуждите на катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ към факултет Обществено здраве на Медицински университет – Плевен, като кандидат участва гл.ас. д-р Нина Иванова Борисова от същата катедра.

1. Кратки биографични данни

Д-р Нина Иванова Борисова е родена на 28. 08. 1955 г. в град Плевен. Завършва Висш Медицински институт – Плевен през **1976** година, специалност рехабилитатор. От 1976 до 1979 год. заема длъжността преподавател в Медицинско училище «Д-р Пейо Бешев», гр. Плевен. През **1981 – 1982 г.** е рехабилитатор в Окръжна болница – Плевен, отделение “Физиотерапия и рехабилитация”.

От 1982 г. до 1986 г. е рехабилитатор в ортопедично отделение и в отделение “Физиотерапия”, втора поликлиника, гр. Плевен.

По-късно през периода 1986 г. – 2005 г. е старши преподавател в Медицински колеж, (Медицински университет) гр. Плевен с основни дейности и отговорности: кинезитерапия, физиотерапия, лечебен масаж, ММТ, УКП.

От 1987г. до 1989 г. завършва институт за учители по клинична практика – гр Сливен, с придобита квалификация за учителска правоспособност „Учител по учебна и практическа практика – рехабилитатор“.

През 1995 год. завършва магистратура в НСА “Васил Левски”.

От 2005 г. до настоящия момент работи като преподавател в Медицински университет - гр. Плевен, катедра “Физиотерапия, медицинска рехабилитация, ерготерапия и спорт”.

Борисова има достатъчно натрупан преподавателски опит. **Преподава дисциплини в специалност “Рехабилитатори”.**

През 2011 г. придобива степен „Доктор“, към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Притежава компетентности в областта на рехабилитацията на травматологични заболявания. Постига отлични резултати при:

- **Работа с пациенти** с ендопротезирани стави на горни и долни крайници;
- **Възстановяване на пациенти** след артроскопия на стави;
- **Деца с деформации** на гръбначния стълб (сколиози и кифози);
- **Травми** на горни и долни краици;
- **Дегенеративни заболявания** на ставите и други.

Притежава дипломи за успешно завършени курсове:

1. Съвременни методи за лечение на възрастни болни със спастични парализи, Плевен, 1986 г.
2. Постизометрична релаксационна техника, Плевен, 1986 г.
3. Бобат при хемопарези, Плевен, 1997 г.
4. Мускулен стречинг в мануалната терапия, София, 2000 г.
5. Мануална терапия-мобилизация и манипулативен масаж по Terrier в цервикалната област, Плевен, 2001 г.
6. Лазертерапия в клиничната практика, Плевен, 2003 г.
7. Кинезиотейпинг, София, АКРБ, 2007 г.
8. Тай масаж, София, АКРБ, 2005 г.
9. Мануална терапия, част А, София, АКРБ, 2007 г.
10. Физиология на физическата работа и оценка на функционалните възможности на човешкия организъм, МУ, Плевен, 2009 г.
11. Basic Motor Skills of children with Down syndrome Motor Development and intervention, Плевен, 2009 г.
12. Ароматерапия и антистрес процедури, София, АКРБ, 2011 г.
13. Мануална терапия за мобилизация на гръбначен стълб, София, АКРБ, 2011
14. Soft Tissue Mobilization of the Lower Body and lower Limb, АКРБ, 2011 г.

Ръководството на МУ, Плевен удостоява Нина Борисова с почетен знак по случай 5-годишнината от създаването на факултет „Обществено здраве“, 2010 г. През 2012 г. е наградена с Плакет на МУ, Плевен, по повод честване на 38-та годишнина от основаването на университета.

Нина Борисова борава с физиологични апарати и фитнес уреди. Владее добре писмено и говоримо руски език. **Членува в Съюза на учените в България – Русе.** Работи с компютри - MS Office Word, Excel и има придобита квалификация – системен офис оператор. Научните ѝ прояви са свързани с участието ѝ в конгреси и конференции с научни доклади, статии в списания, участие в учебници и други научни публикации.

2. Описание на представените материали

Кандидатката Нина Борисова участва в конкурса с:

- **Учебници и учебни ръководства** - 8 броя;
- **Монографии** - 1 броя;
- **Публикации** – 52 броя (от тях 5 броя са рецензирани)
Резюмета – общо 24 броя, от които 2 бр. от участие в международни научни форуми и 22 бр. от участие в национални научни форуми.

Монографията “Кинезитерапията и ерготерапията след травми на горен крайник”, има научна и педагогическа стойност. Задълбочено се разглежда същността на движението като основа на кинезитерапията и ерготерапията. Акцентира се върху тестването и оценката на динамичната силова издръжливост и системата от упражнения за автостречинг след натоварване на горните крайници. Проучена е ефективността на кинезитерапевтичната методика при лечение на раменна болка и нестабилност, дължащи се на impingement синдром. Предлагат се ценни кинезитерапевтични и ерготерапевтични техники и методики, програми за лечение на травми, вродени аномалии и след ампутация на горните крайници.

Учебниците и учебните ръководства са написани на достъпен език. Представени са общите проблеми на рехабилитацията и ерготерапията, ерготерапията в ортопедията и травматологията, ерготерапията при ментални и социални дефицити, същността и характеристиката на лечебните упражнения, скицирането им и други. Разработени са методиките за прилагане на кинезитерапията, които стоят в основата за реализация и автономия на кинезитерапевтите като здравни специалисти. Учебниците и ръководствата помагат за навлизане в професията на младите кинезитерапевти и рехабилитатори. Представени са съвременни определения, обосновка на терапевтичното въздействие и правилата за приложение на основните физикални средства – лечебни упражнения, мануална терапия, физикални фактори и методи за функционално преобучение и други.

В Приложение 1 е посочено участието на Нина Борисова в международен конгрес в Гърция 2 бр. (№ 1 и № 2); в национални конгреси 6 бр. (№ 19; № 18, № 9, № 15, № 16 и № 17); в национални конгреси с международно участие; в национални конференции 2 бр. (№ 10, № 11); в научни студентски сесии 14 бр. (№ 3, № 4, № 5, № 6, № 7, № 12, № 13, № 14, № 18, № 20, № 21, № 22, № 23, № 24).

Публикациите от Приложение 2 могат да бъдат класифицирани както следва:

По вид:

- Статии в списания - 10 броя;
- Доклади в сборници - 28 броя.

По място на публикуване:

- Доклади в трудове на международни научни конференции в България – 2 броя [№ 51; № 52].
- Статии в национални списания - 9 броя [№ 16; № 17; № 18; № 19; № 20; № 27; № 28; № 29; № 44].
- Доклади в трудове на научни конференции в България с международно участие - 20 броя [№ 15; № 21; № 22; № 23; № 24; № 25; № 26; № 32; № 33; № 34; № 35 ; № 36; № 37; № 38; № 39; № 40; № 41; № 42; № 49; № 50].
- Доклади в трудове на национални научни конференции, сесии и семинари - 4 броя [№ 15 и № 46; № 47; № 48].
- Доклади в научни трудове на университети и колежи - 21 броя [№ 21; № 22; № 23; № 24; № 25; № 26; № 33; № 34; № 35; № 36; № 37; № 38; № 40; № 41; № 42; № 45; № 46; № 47; № 48; № 49; № 50].

По езика, на който са написани:

- На английски език – 2 броя [№ 51; № 52].
- На български език – 45 броя
-

По брой на съавторите:

- Самостоятелни - 9 броя [№ 7; № 8; № 9; № 10 ; № 11; № 16; № 34; № 39; № 43].
- С един съавтор - 19 броя [№ 5; №13; № 14; № 17; № 20; № 27; № 33; № 36; № 37; № 38; № 40; № 41; № 42; № 44; № 45; № 48; № 50; № 51; № 52].
- С двама съавтори - 9 броя [№ 12; № 30; № 31; № 32; № 35; № 46; № 47; № 49].
- С трима и повече съавтори – 10 броя [№ 15; № 19; № 21; № 22; № 23; 24; № 25; № 26; № 28; № 29].

2. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

- Общо 24 цитирания от български автори.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3. 1. Учебно-педагогическа дейност (работа със студенти и докторанти)

Годишната натовареност на Нина Борисова за **учебната 2009/2010 г.** е общо за двата семестъра **961.6 академични часа**. Провежда практическо редовно обучение на студенти от I, II, III и IV курс по дисциплините Кинезитерапия и УКП за придобиване на ОКС „Бакалавър“. Участва в комисия за провеждане на държавни изпити със студенти от редовно и задочно обучение и държавен преддипломен стаж. Курсов ръководител е на IV курс, ОКС „Бакалавър“.

Планираната семестриална натовареност за **летен семестър** през **учебната 2010/2011 г.** на Нина Борисова е 566. 8 часа, в т. ч. Провежда практическо редовно обучение на студенти от I до IV курс по дисциплините Кинезитерапия, ЕТ при ортопедични и травматологични заболявания, УКП – кинезитерапия, УКП – масаж, за придобиване на ОКС „Бакалавър“. Курсов ръководител е на I курс и провежда преддипломен стаж.

Реализираната годишна натовареност на гл. ас. д-р Нина Борисова за **учебната 2011/2012 г.** е както следва: **зимен семестър е общо 447.6 академични**

часа. Обучава студенти от I, II, III и IV курс за придобиване ОКС „Бакалавър, по дисциплините Кинезитерапия и УКП.

През **летния семестър** натоварването ѝ е общо 464 часа **лекции и практика**. Освен горните дисциплини преподава и дисциплината „Новости в МР и ЕТ при травми и заболявания на долния крайник“. През този семестър е курсов ръководител на студенти от I и II курс, ОКС „Бакалавър“ и участва в провеждането на Държавен преддипломен стаж и Практически държавен изпит.

До обявяването на конкурса д-р Нина Борисова е разработила самостоятелно следните учебни планове и учебни програми:

Учебни планове за специалностите:

- Медицинска рехабилитация и ерготерапия“, редовно и задочно обучение, след рехабилитатор, ОКС “Бакалавър”.

Учебни програми по дисциплините:

- Ерготерапия при ортопедични и травматологични заболявания;
- Лечебен масаж;
- Учебна клинична практика по лечебен масаж;
- Учебна клинична практика по кинезитерапия;
- Програма за провеждане на държавен преддипломен стаж (редовно и задочно обучение) ;

Д-р Борисова самостоятелно разработва **необходимата документация** за изпълнение на тези програми (компетенции на студентите по семестри, дневници за летни стажове, дневници за преддипломен стаж и др.).

Кандидатката е автор на тестове за осъществяване на текущ контрол на знанията и уменията на студентите по Кинезитерапия, Лечебен масаж, физиотерапия, Кинезиология, Мануално мускулно тестиране, УКП и други. Научно-изследователската ѝ работа със студентите включва: участие, организиране, ръководство на научни студентски сесии от МК, ВМИ – Плевен, МУ – Плевен, РУ „Ангел Кънчев“, секция „Здравна промоция и превенция“.

Рецензирала е научни доклади на студенти участници в студентски научни сесии.

3. 2. Научна и научно-приложна дейност

Публикациите на Нина Борисова са предоставени за ползване от студентите от Медицински университет, гр. Плевен, Русенски университет „Ангел Кънчев“, както и от всички интересувачи се от проблемите на кинезитерапията и ерготерапията (кинезитерапевти, рехабилитатори, ерготерапевти и др.). Като цяло те са в професионално направление 7. 4. Обществено здраве, специалност Кинезитерапия, Ерготерапия и научна специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура).

3. 3. Проведените до момента научно-приложни изследвания от Нина Борисова могат да се обособят в следните основни направления:

- **Философия на Ерготерапията.** Разработени и апробирани са комплексни ерготерапевтични програми при травми на горни и долни крайници, ампутации и гръбначен стълб 23 бр. [I.2.6.; I.2.7; I.2.9; I.2.10. I.2.11; I.2.15; I.2.16; I.2.24; I.2.34; I.2.41; I.2.42; I.2.48; I.2.51; I.2.52; II. 1.1; II. 1.2; II. 2. 3; II. 2.4; II. 2.7; II. 2. 12; II. 3.21];

- **Средства за подобряване на физическата дееспособност** на деца и подрастващи. Обследване на развитието на моториката при деца и подрастващи 4 ;бр. [I.2.18; I.2.21; I.2.30; II. 3.18];

- **Средства на кинезитерапията** за регулиране на телесното тегло и редукция

на телесната маса 3 бр. [I.2.29; I.2.35; II. 2.15];

- **Разработване и апробиране** на методики при травми в областта на глезеноходилния комплекс и плоскостъпие. Характеристика и апробиране на мекотъканни мануални методи за мобилизация глезенна става 10 бр. [I.2.1; I.1.2; I.1.4; I.1.5; I.2.37; I.2.39; I.2.44; I.2.45; II. 3.19; II. 3.20];

- **Разработване и апробиране** на кинезитерапевтични, ерготерапевтични програми, физическа активност и спорт при протезиране на тазобедрени и коленни стави 5 бр. [I.1.28; I.1.2.40; I.2.43; I.2.10; II. 2.16];

- **Разработване и апробиране** на комплексни кинезитерапевтични програми при ортопедични и травматологични заболявания в детска възраст 8 бр. [I.2.20; I.1.2.23; I.2.27; I.2.38; II. 2.5; II. 2.6; II. 2.8; II. 3.23];

- **Разработване** на рисковите фактори при сърдечно-съдови заболявания и ерготерапевтична методика при заболявания на сърдечно-съдовата система 4 бр. [I.2.25; I.1.2.23; I.2.33; II. 2.11];

- **Методики** при дегенеративни заболявания на стави и гръбначен стълб 5 бр. [I.2.8; I.2.31; I.2.36; II. 2.9; II. 2.13];

- **Методики на ерготерапията** и кинезитерапията при неврологични заболявания 5 бр. [I.2.17; I.1.2.22; I.2.46; I. 2.47; II. 3. 24];

- **Разработване и апробиране на методика** при деформация на гръбначния стълб във фронталната равнина. Диагностика и лечение на функционални блокажи в лумбалния дял на гръбначния стълб 4 бр. [I.2.49; I.2.50; II. 2.17; II. 3.22];

- **Разработване на ерготерапевтична методика** при бременни и хора с напреднала възраст 2 бр. [I.2.32; II. 2.14];

- **Средства на кинезитерапията и ерготерапията** 4 бр. [I.2.12; I.1.2.13; I.2.14; I. 2.19].

3. 4. Внедрителска дейност

До обявяването на конкурса д-р Нина Борисова е участвала в научноизследователски проект на НСА „Васил Левски“ на тема „Оптимизация на съчетаването на съвременни мануални техники при третирането на мускулно-скелетни дисфункции“ (Рег. номер: 237 от 30. 05. 2011 г.) Осъществено е пилотно проучване върху 546 пациенти с разнообразни нарушения на опорно-двигателния апарат. Резултатите са свързани с разработването и прилагането на система от мануални методи при различни мускулно-скелетни дисфункции.

3. 5. Приноси (научни, научно-приложни, приложни)

Представената за рецензиране научна продукция включва трудове с теоретични и практико-приложни изследвания по актуални проблеми, които се групират в посочените дванадесет научни направления посочени в т. 3. 2, по които е работила участничката.

По-съществените научни, научно-приложни и приложни приноси обобщени и конкретизирани към съответните рецензирани трудове могат да се формулират по следния начин:

- Борисова задълбочено анализира и систематизира собствен опит от проучване на проблеми свързани с: мускулния дисбаланс при мускулно-скелетни дисфункции в областта на гръбначния стълб в диагностичен, кинезитерапевтичен, лечебен и профилактичен аспект; мускулния дисбаланс при мекотъканни травми в областта на глезенно-ходилния комплекс. Разработва и прилага комплексна програма за успешно повлияване при травми на крайниците чрез ерготерапевтични средства за преодоляване на временна и трайна нетрудоспособност;

- Определено и без притеснения приемам, че д-р Нина Борисова създава своя собствена стройна научна парадигма за прилагане на кинезитерапия при функционално възстановяване на мекотъкънна регенерация и асептична възпалителна реакция, както и с фазите на мекотъканната регенерация и асептичната възпалителна реакция, както и с патокинезиологичните и функционални промени;

- По принцип изследванията върху кинезитерапевтично лечение при състояния след ипсилатерални фрактури на бедрото и подбедрицата („плаващо коляно“) при деца са недостатъчни. Борисова предлага ефективна методика за лечение, която дава много добри резултати;

- Няма аналог разработените от кандидатката програми по ерготерапия, изградени на патогенетичен принцип и съобразени с патологичните нарушения в статиката и кинематиката. Допълнени са с активни средства на кинезитерапията, за преодоляване на функционални нарушения при травми на горните крайници, дегенеративни заболявания на долните крайници и гръбначния стълб, ампутации и вродени аномалии;

- Сравнително малко са разработките свързани с определяне на ерготерапевтичните възможности при хора в напреднала възраст. Съобразени са с особеностите на старческата възраст и промените, които настъпват в организма и специфичните нужди при хората в тази възраст;

- С разработената и приложената методика за кинезитерапия и ерготерапевтичен подход за подобряване на двигателната независимост при болни с множествена склероза и кинезитерапия при неврит на лицеви нерв (парализа на Белл), лечението на заболяването е изведено на интегрално равнище;

- Изследвано е влиянието на методики върху двигателната активност и кинезитерапевтичното лечение на значимите за съвременното ни заболявания на сърдечно-съдовата система, наднорменото тегло и неговата редукция;

- На базата на задълбочени проучвания са разработени и приложени иновативни методики и авторски систематизирани програми за: възстановяване на локомоторните способности при пациенти с травми и операции в областта на трупа и долните крайници; диагностика и лечение на функционални фасетни блокажи в лумбалния дял на гръбначния стълб, допълнени с активни средства на кинезитерапията, за преодоляване на функционални нарушения в различни отдели на гръбначния стълб; при фрактури на бедрената шийка при млади пациенти в зависимост от вида на хирургичното лечение други.

- Значителен принос е разработването на научно практичните основи на кинезитерапията.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Кандидатката за доцент д-р Нина Борисова в обявения конкурс има необходимия брой научна продукция, която е на високо ниво. Личният ѝ принос се вижда от научната ѝ продукция: монография, учебници и ръководства; публикувани статии, доклади, голяма част, от които са написани самостоятелно; приложените в практиката кинезитерапевтични програми и модели за лечение на различни заболявания и други.

5. Критични бележки

Имам конкретни препоръки към д-р Нина Борисова:

1. Препоръчвам в бъдеще да участва в конкурси за повишаване на квалификацията си чрез специализации в чужбина, което ще ѝ позволи да публикува резултатите от изследванията си в издания с импакт фактор.

2. Препоръчвам още кандидатката да продължи изследванията по научното си направление, да разшири спектъра на изследваните проблеми, което ще позволи да достигне следващата степен в науката.

6. Лични впечатления

Познавам Нина Борисова от 2011 г. Имах възможност да се запозная с дисертационния ѝ труд, който се отличава със задълбоченост, богат теоретико-изследователски материал придружен с компетентен анализ. Представлява сериозна научно-изследователска разработка съдържаща достатъчно научни и научно-приложни приноси. Отличава се с оригиналност и се разработва за първи път в България. Резултатите от проучването са публикувани в списания и сборници от национални и международни конференции.

Като преподавател, тя е коректна както към колегите си, така и към студентите. Дейностите ѝ в Медицински университет, гр. Плевен са свързани не само с преподавателската и научноизследователска дейност, но и с организаторската.

Теоретичната и методологична постановка на представените публикации се отличава с богата осведоменост на авторката по всички основни аспекти на изследваните проблеми, с комплексност и задълбоченост по отношение на приложените методики и контролирани параметри.

Като млад и перспективен учен, тя следи и се интересува от новостите в научната област и специалност, има идеи и съвременни виждания по проблемите. Като имам предвид натрупаните през годините положителни качества необходими за едно професионално израстване считам, че кандидатката ще бъде изключително полезна не само за МУ, гр Плевен и катедрата, към която е разкрит конкурса, но и за институцията "Русенски университет".

7. Заключение:

На основата на гореизложеното, предлагам д-р Нина Борисова да бъде избрана за „доцент“ по професионално направление 7.4. ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, специалност КИНЕЗИТЕРАПИЯ, научна специалност ТЕОТИЯ И МЕТОДИКА НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТНАТА ТРЕНИРОВКА (ВКЛ. МЕТОДИКА НА ЛЕЧЕБНАТА ФИЗКУЛТУРА).

27. 02. 2013 г.

Рецензент:
/проф. Антоанета Момчилова дпн/